

Raadsinformatiebrief

Het Integraal zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het lokale gezondheidsbeleid.

Voor vragen

Telefoonnummer: 14 040
E-mail: gemeente@veldhoven.nl
Datum B en W: 20 juni 2023
Registratienummer: 23bs00078

Kennisnemen van

de landelijke en regionale ontwikkelingen in de zorg, wat men beoogt met het IZA en GALA en de gevolgen hiervan op (de planning van) het lokaal gezondheidsbeleid.

Inleiding

In Veldhoven streven we naar een gezonde en gelukkige gemeenschap voor iedereen. Onze huidige aanpak richt zich op hoe wij als 'gezonde' gemeente verbindend aanwezig zijn in het leven van onze inwoners. Hierbinnen zijn preventie en het verkleinen van de gezondheidsverschillen tussen inwoners belangrijk. We willen dit bereiken door een brede en positieve benadering van gezondheid te hanteren.

Gezondheid betekent voor ons meer dan alleen niet ziek zijn. Het gaat erom dat mensen kunnen deelnemen aan de samenleving. Gezondheid is een belangrijke voorwaarde om doelen te bereiken zoals werken, leren en meedoen in de maatschappij. We begrijpen dat er verschillende problemen zijn die van invloed zijn op de gezondheid, zoals geldproblemen, werkloosheid en laaggeletterdheid. Dit kan het moeilijker maken om gezonde keuzes te maken en zich gezond te voelen.

Als gezondheid niet vanzelfsprekend is hebben we hebben sociale vangnetten voor mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben. Tegelijkertijd willen we er ook voor zorgen dat zo min mogelijk inwoners van Veldhoven gebruik hoeven te maken van deze ondersteuning. We vinden het belangrijk dat iedereen zo gezond mogelijk is en daarom passen we zoveel mogelijk een wijkgerichte aanpak toe die past bij de sociale structuur van onze wijken en buurten.

Deze overtuiging is de basisgedachte voor ons lokale gezondheidsbeleid wat gepland stond voor het derde kwartaal (Q3) van 2023. Tegelijkertijd staat de zorg onder druk in Nederland door onder andere de stijgende vraag naar zorg en de krapte op de arbeidsmarkt. We willen de zorg de komende jaren toegankelijk, betaalbaar en van goede kwaliteit houden. In september 2022 hebben veertien landelijke partijen [het Integraal Zorgakkoord \(IZA\)](#) ondertekend, waarmee er perspectief is gekomen op een gezamenlijke aanpak van bovengenoemde opgaven. Eén van de actielijnen binnen het IZA is gericht op het voorkomen van zorg door het bevorderen van gezond en actief leven en het verkleinen van gezondheidsverschillen. Deze actielijn is uitgewerkt in [het Gezond en Actief Leven Akkoord \(GALA\)](#), dat in februari 2023 is ondertekend door vier landelijke partijen (het ministerie van VWS, VNG, Zorgverzekeraars Nederland en GGD GHOR Nederland).

Kernboodschap

In de raadsplanning stond de besluitvorming van het lokale gezondheidsbeleid oorspronkelijk gepland voor het derde kwartaal (Q3) 2023. Tegelijkertijd willen we de landelijke en regionale ontwikkelingen meenemen en voldoen aan de verplichtingen die het Rijk ons oplegt. Daarom presenteren we het regionale en lokale plan voor gezondheidsbeleid nu in het vierde kwartaal (Q4) aan uw raad. Tijdens een informerende bijeenkomst in september zullen we uw raad verder informeren over het IZA en het GALA, onze lokale aanpak op preventie en gezondheid en hoe we werken aan het verkleinen van de gezondheidsverschillen tussen inwoners.

Met deze informatienota informeren wij u alvast op hoofdlijnen. We gaan in op de lokale gevolgen van deze twee akkoorden die onlangs zijn ondertekend. Het doel van deze akkoorden is om een extra impuls te geven aan wat we al doen op het gebied van preventie en gezondheid, maar ook om nieuwe activiteiten en samenwerkingsverbanden vorm te geven. Om deze akkoorden tot een succes te maken, is er nog veel werk te verrichten op landelijk, regionaal en lokaal niveau.

Ontwikkelingen in de zorg

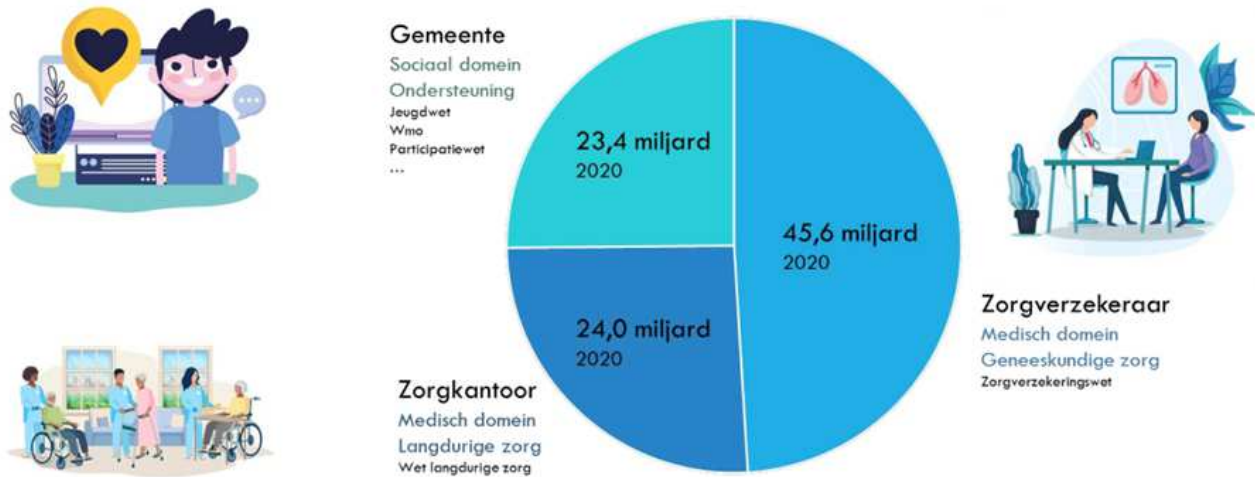
We willen graag dat alle inwoners toegang hebben tot goede, kwalitatieve en betaalbare zorg, maar dat is geen vanzelfsprekendheid. Een van de belangrijkste redenen hiervoor is de stijgende vraag naar zorg als gevolg van demografische ontwikkelingen. In de komende twintig jaar zal het aantal ouderen sterk toenemen, wat ook zal leiden tot een toename van mensen met chronische ziekten. Dit legt een grote druk op ons zorgstelsel.

Tegelijkertijd zien we dat er krapte op de arbeidsmarkt is en dat dit probleem alleen maar groter wordt. Momenteel werkt één op de zes mensen in de zorg, maar als we ons beleid niet aanpassen, zal dit aantal in 2040 moeten stijgen naar één op de vier om aan de vraag te kunnen voldoen. Niet alleen de professionele zorg heeft te maken met deze krapte, ook de mantelzorgers en vrijwilligers ervaren de gevolgen hiervan. Daarnaast stijgen de zorgkosten van 13% van het nationaal inkomen in 2020 naar 20% in 2040. Tot slot is niet alle geleverde zorg aantoonbaar effectief en komt de kwaliteit van de zorg dus ook onder druk te staan.

Deze ontwikkelingen vormen een complexe opgave voor ons als gemeente en voor onze zorg- en welzijnsorganisaties. We moeten de zorg de komende jaren toegankelijk, betaalbaar en van goede kwaliteit houden. Het is van groot belang dat alle partijen die betrokken zijn bij deze beweging van ziekte naar gezondheid hierin samenwerken. Dit betekent samenwerking op meerdere zorgniveaus (specialistisch, basis en informeel) en tussen het medisch en sociaal domein. Dit alles gericht op de zorgbehoefte van de inwoner.

Hoe werkt de zorg in Nederland?

Om een goed begrip te krijgen van de landelijke akkoorden en wat ze beogen is het van belang dat we eerst kijken hoe de zorg in Nederland is georganiseerd:

Afbeelding 1: Organisatie van de zorg in Nederland

In Nederland wordt medische zorg geleverd vanuit twee domeinen. Het medisch domein omvat de geneeskundige zorg op basis van de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de langdurige zorg op basis van de Wet langdurige zorg (Wlz). Iedereen is verplicht zich te verzekeren voor zorg op basis van de Zvw, zoals zorg die geleverd wordt door de huisarts, wijkverpleegkundige en medisch specialist. De Wlz is bedoeld voor mensen die langdurige zorg nodig hebben, bijvoorbeeld in een GGZ-instelling, gehandicaptenzorg of ouderenzorg (verpleeghuis). De zorgverzekeraars zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Zvw en het zorgkantoor voor de Wlz.

Het sociaal domein omvat, als het gaat om de zorgcomponent, de maatschappelijke zorg op basis van onder andere de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet. Vaak wordt er in het sociaal domein niet gesproken over maatschappelijke zorg, maar over ondersteuning. Gemeenten krijgen geld van het Rijk voor de uitvoering van taken binnen het sociaal domein. De ondersteuning die vanuit het sociaal domein geleverd wordt, beslaat slechts een kwart van de totale zorguitgaven.

Het integraal zorgakkoord

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) heeft als doel om de zorg toegankelijk, van goede kwaliteit en betaalbaar te houden in de toekomst. Het IZA richt zich op vier bewegingen die centraal staan in het akkoord.

De vier bewegingen van het IZA

Beweging 1 betreft de verschuiving van specialistische zorg naar basis- en informele zorg en preventie binnen het medisch domein. Dit betekent dat taken die voorheen bij medisch specialisten in het ziekenhuis lagen, nu worden overgenomen door huisartsen. Daarnaast wordt er meer aandacht besteed aan preventie en het stimuleren van gezond leven bij patiënten.

Beweging 2 richt zich op de verschuiving van specialistische ondersteuning naar basis- en informele ondersteuning en preventie binnen het sociaal domein. Hierbij worden niet vrij toegankelijke specialistische ondersteuningsdiensten vervangen door vrij toegankelijke basisondersteuning.

Beweging 3 komt van onderop en betreft beide domeinen. Inwoners worden gestimuleerd om meer verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen gezondheid en om meer om te zien naar elkaar. Dit leidt tot meer bewonersinitiatieven op het gebied van gezondheid, ontmoeting en onderlinge hulp. De kracht van informele zorg en ondersteuning helpt om de druk op professionele zorg en ondersteuning te verlagen.

Beweging 4 is de beweging van het medisch naar het sociaal domein. Het sociaal domein moet het medisch domein helpen om uitdagingen in de zorg aan te kunnen. Zo worden patiënten met psychische klachten in de toekomst vaker verwezen naar de gemeente, omdat veel zorgvragen een sociale oorzaak hebben.

Door samen te werken met partners in het medisch en sociaal domein op lokaal en regionaal niveau, zorgen we ervoor dat de zorg in Nederland toegankelijk, van goede kwaliteit en betaalbaar blijft.

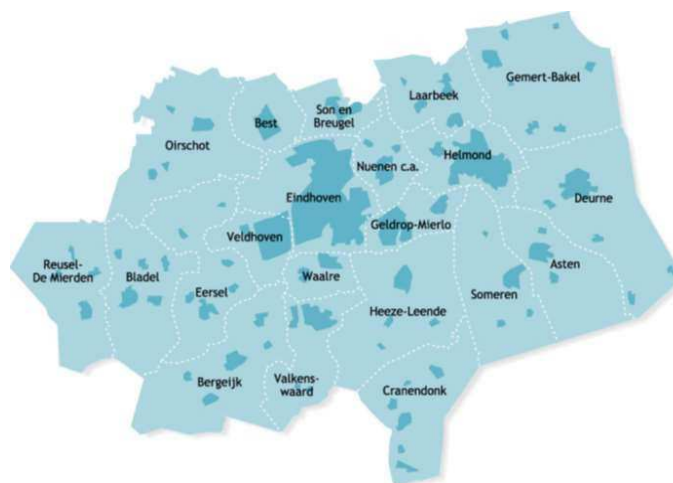
Het Gezond en actief leven akkoord

Beweging 3 uit het IZA is het voorkomen van zorg door gezond leven en preventie. Hiervoor is het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) opgesteld. Dit akkoord heeft als doel om tegen het jaar 2040 een gezonde generatie te realiseren met veerkrachtige individuen die kunnen leven, werken en wonen in een gezonde omgeving met sterke sociale fundamenten.

Het GALA sluit aan bij onze lokale ambities als het gaat over positieve gezondheid, waarbij we streven naar meer gelukkige en gezonde jaren voor iedereen en het verkleinen van gezondheidsverschillen. We beschouwen het GALA als de werkagenda van beweging 3 van het IZA.

De regionale samenwerking

Op het gebied van gezondheidspreventie werken de 21 gemeenten binnen de regio Zuid-Oost Brabant samen via de Gemeenschappelijke Regeling GGD Brabant-Zuidoost.

Daarnaast werken gemeenten binnen Zuid-Oost Brabant op subregionaal niveau in verschillende samenwerkingsverbanden samen op het gebied van inkoop jeugdhulp en WMO en met sub regionale en regionale projecten, waaronder de Stap naar Gezonder, Precies! De juiste zorg voor mij, Vitaal in Brainport en Slimmer Leven. Lokaal voeren we samen met partners zoals welzijnswerk, scholen, buurtsportcoaches en de GGD het lokale gezondheidsbeleid uit.

De regionale uitwerking van het IZA

Het Integraal Zorg Akkoord (IZA) gebruikt de zorgkantorregio als basis voor regionale samenwerking. De zorgkantorregio Zuidoost Brabant omvat de 21 gemeenten in de regio. Gemeenten hebben echter geen formele samenwerkingsafspraken op dit niveau en maken individueel afspraken met het zorgkantoor.

Het IZA brengt zoals eerder vermeld diverse uitdagingen met zich mee voor zorg- en welzijnsorganisaties. Deze uitdagingen omvatten onder andere:

1. Het creëren van *een regiobeeld* per zorgkantoorregio. Het regiobeeld geeft een beeld wat de uitdagingen op het gebied van zorg zijn in de regio. Er wordt gekeken naar het huidige en verwachte zorggebruik, de zorgvraag en het aanbod van zorg.
2. Het opstellen van concrete *regioplannen* om prioritaire taken te bepalen en commitment en samenwerking te realiseren.
3. Het *uitvoeren van transformatie plannen* om verandering te realiseren

De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de zorgverzekeraars en gemeenten als initiatiefnemers. Voor de gemeente Veldhoven is dit CZ als marktleider zorgverzekeraar en Eindhoven als grootste gemeente. In de regio wordt tevens gebruik gemaakt van de expertise en adviesfunctie van de GGD.

De regionale uitwerking van het GALA

De GGD heeft als regionale gezondheidsdienst een belangrijke rol bij het versterken van het gezondheidsbeleid in de regio. De GGD adviseert onze gemeente over het lokale gezondheidsbeleid, doet onderzoek in de regio om ons over de juiste gezondheidsinformatie te laten beschikken en zij voert in opdracht van de gemeenten een aantal taken uit. Om de samenwerking met de GGD te verbeteren en de preventie-infrastructuur te versterken is er besloten om de GGD een procesrol te geven om alle gemeenten te ondersteunen bij de uitwerking van het GALA. De lokale teams van de GGD en de gemeenten werken samen aan een overkoepelend regionaal plan en 21 lokale plannen.

Door deze samenwerking kan er makkelijker verbinding worden gelegd met andere netwerken en samenwerkingsverbanden, zoals Vitaal in Brainport, Precies! Samen Verder en Slimmer Leven. Hierdoor wordt de regionale samenwerking met andere partijen in de regio bevorderd. De samenwerking tussen gemeenten biedt ook kansen, bijvoorbeeld door gezamenlijk lokale interventies te monitoren, een aanpak te ontwikkelen om Sociaal Economische Gezondheidsverschillen te verkleinen en het bereik van interventies te vergroten. Hierdoor wordt de effectiviteit van de lokale aanpakken verhoogd.

Wat betekent dit voor Veldhoven?

Vanuit het GALA ligt de verplichting om een regionaal en lokaal plan op te stellen op het gebied van gezondheidsbeleid. In het najaar worden het regionale en het lokale plan ontwikkeld op basis van de landelijke GALA-richtlijnen. Het regionale plan legt de nadruk op het tot stand brengen van:

1. Een regionale samenwerkingsstructuur;
2. Een infrastructuur voor regionale preventiekennis;
3. De implementatie van ketenaanpakken zoals valpreventie.

Deze drie focusgebieden vormen de leidraad voor ons lokale gezondheidsbeleidsplan dat specifiek gericht is op Veldhoven. Dit omdat gezondheidsbeleid in iedere gemeente maatwerk is. Het plan behandelt de onderwerpen:

- Het verminderen van gezondheidsverschillen;
- Sport;
- Kansrijke Start;
- Aanpak overgewicht en obesitas;
- Valpreventie,
- Leefomgeving;
- Opgroeien in een kansrijke omgeving
- Vroegsignalering alcoholproblematiek;
- Versterken sociale basis;
- Mantelzorg;
- Eenzaamheid;

- Welzijn op recept;
- Mentale gezondheid.

Financiën, de brede Spuk-regeling (Specifieke Uitkering Gemeenten)

Om de afspraken die opgenomen zijn in het GALA uit te voeren zijn voor de periode 2023-2026 middelen beschikbaar gesteld vanuit de Rijksoverheid voor. We voegen de middelen toe aan bestaande beleidsprogramma's zoals het Sportakkoord en de Brede Regeling Combinatiefunctie, Kansrijke Start, Mantelzorg en Een tegen Eenzaamheid.

Niet alle onderwerpen zijn nieuw voor de gemeente Veldhoven, wat inhoudt dat we daar geen extra middelen voor krijgen. Voor de onderwerpen terugdringen gezondheidsachterstanden, mentale gezondheid, aanpak overgewicht en obesitas, valpreventie, leefomgeving, opgroeien in een kansrijke omgeving en vroegsignalering alcoholproblematiek en versterken sociale basis komen wel middelen beschikbaar om nieuw beleid te ontwikkelen. We hebben de middelen voor 2023-2026 inmiddels aangevraagd en hebben de verwachting dat deze medio 2023 ingezet kunnen gaan worden.

Impact

De impact van het IZA en het GALA zal de komende jaren aanzienlijk zijn. De intensivering van de samenwerking tussen professionals uit het medisch en sociaal domein is nodig om gezond en actief leven bij inwoners te bevorderen, met name bij ouderen en mensen met psychische problemen. Deze samenwerking zal zich uitbreiden naar andere partijen en wordt minder vrijblijvend. We moeten rekening houden met een toenemende druk op de partijen in het sociaal domein vanuit de partijen in het medisch domein door de verschuiving van specialistische zorg naar basis- en informele zorg en preventie. We werken op verschillende schaalniveaus, namelijk regionaal en lokaal.

We kijken er naar uit om samen met onze partners in de verschillende domeinen en gemeenten in de regio een voortvarende aanpak uit te rollen die bijdraagt aan het toegankelijk en betaalbaar houden van kwalitatief goede zorg voor onze inwoners. We worden hierin ondersteund door het Rijk, de VNG en de GGD.

In de komende tijd zullen we u op de hoogte houden van de verdere ontwikkelingen.

Communicatie en samenspraak

Tijdens een informerende bijeenkomst in het derde kwartaal van 2023 informeren we uw raad over beide akkoorden, onze aanpak op preventie en gezondheid en hoe we werken aan het verkleinen van de gezondheidsverschillen tussen inwoners.

Bijlagen

n.v.t.